

NÄDAL RAHUMÄE PÕHIKOO LI IXB-S

aneiu Kristina Shmiguni esimene ninanips
des. Erode kulukad kõnetraadid. Kunstikriitik
idjamees Eduard Shaumjan imedest ja kurjusest.

ESMASPÄEV	TEISIPÄEV	KOLMAPÄEV	NELJAPÄEV	REED
1. —	1.30 Eesti k. (3. u.)	1. Eesti (3. u.)	1. Biol. (3. u.)	1. Eesti (3. u.)
2.25 2. Bioloogia (3. u.)	2. Ingl. k. (3. u.)	2. Ajalugu (3. u.)	2. Keemia (3. u.)	2. Ajal. (3. u.)
3. Kell. k.	3. Ajalugu (3. u.)	3. Matema. (2. u.)	3. Vene k. (3. u.)	3. Mat. (2. u.)
5. Eesti k. (3. u. ninae dem)	4. Kell. k.	4. Ingl. k. (3. u.)	4. Matema. (2. u.)	4. Kell. k. (3. u.)
6. Matema. (2. u. ninae dem)	5. Eesti (3. u.)	5. Matema. (2. u.)	5. Füüsika (2. u.)	5. Vene (3. u.)
7. Inimeseop.	6. Matema. (2. u.)	6. Füüsika (2. u.)	6. Eesti (2. u.)	6. Inim. sp. (3. u.)
	7. Inim. sp.	7. Ajalugu (3. u.)	7. Ingl. (3. u.)	7. Inim. sp. (3. u.)

Söömine peale 5. tundi kell 13.10
all sööklas

TUNNIPLAAN: Iga päev seitse tundi. Trennid, huvialaringid ja keelte-koolid veel siia otsa.

riidekapi võtme, näitab, kuhu maksta söökiraha (13 krooni päev). Käin esimestes tundides, kohanen. Esmamulje järgi liigitan õpetajad kahte gruppi. A) Sellised, kes ootavad, et klass vaikselt jääb, ja alles siis hakkavad ise rääkima. B) Sellised, kes on aru saanud, et vaikust nõuda on mõttetu, ja räägivad 45 minutit järjest lihtsalt üleloomulikult kõvasti.

Klassikaaslased jagunevad esimesel päeval kolmeks. Ühed ütlevad mulle "sina", teised ütlevad "teie" ja kolmandad "sina" ja "teie" vaheldumisi. Pärast seitsmendat tundi (kell on veidi kolm läbi) lähen koju ja tunnen, et tõsine tööpäev on seljataga. Magan tunnikese ja pühendun koolitööle.

TEINE PÄEV. 8. MÄRTS. Eesti keele õpetaja **Anne Piibur** (üks minu lemmikutest) on kaheksanda märtsi puhuks selga pannud valge pluusi. Tal on pidulik ilme ja ta on esimene, kes mulle tõsise ülesande annab. Napilt 40 minutiga tuleb mul kirjutada novell pealkirjaga "Üks rahulik mägi". Tunne on räbal. Nagu seisaks keset Selverit ja enam ei mäleta, kus riulis on vorst ja kus riulis sai.

Vaatan, kui rahulikult langeb kaheksandal märtsil akna taga lumi, hingan sügavalt sisse ja välja ja täidan oma raskesti loetava käekirjaga ühtlaselt kaks suurt joonelist lehekülge. Paar tundi hiljem astub direktor Matti Martinson kavalalt ligi: "Kuulsin, et õpilane Madisel oli kirjandis ikka viga ka sees!"

Samal päeval ajan eesti keele häälikute töös segamini helilised ja helitud häälikud, saan "neli miinuse" ja tunnen, kui raske on olla koolilaps.

VAHETUNNIL LIPPAN koos klassivendadega Valdeku poodi, jäistel teelõikudel hoogsalt liugu lastes. Varustan ennast Geisha šokolaadiga ja jõuan tagasi tundi õigeks ajaks.

Ajalooõpetaja tuleb klassiuksele – šikk, hoolitsetud, roosa kostüüm seljas – nagu pidupäevale kohane. Ja keegi põrutab üle klassi: "Roosa pörsas!"

Õpetaja on olukorrast üle. "Võtke palun vihikud ja kirjutage pealkiri: "Nõukogude Liit aastatel 1945–1985". Pange kirja, et Nõukogude Liit oli totalitaarne riik, mida juhtis kuni 1953. aastani **Jossif Stalin**."

Siis saabuvad poisid, kellel poes veidi kauem läks. Istuvad oma kohtadele, kavalad ja elevil. Nihelevad ja nihelevad ja siis – rahulolust värisedes – löövad

oma Frederiku õlled lauale, rüüpavad ise ja pakuvad lahkelt teistele.

Õpetaja vajub näost ära.

"No kas me demonstreerime nüüd, et me j o o m e koolitunnis!?"

Poisid selgitavad, et ärgu õpetaja muretsegu, tegemist on alkoholivaba õllega.

Õpetaja väljendab kahtlust, kas ta üldse suudab tundi edasi anda. Aga melu kahaneb ja seltsimehed Hruštšov, Brežnev, Andropov, Tšernenko (rahu nende põrmule!) läbitakse tempokalt ja tõusvas meeleolus ja ongi tund läbi ja ma jagan šiki õpetajaga oma šokolaadi, sest kaloreid läks siin tõesti omajagu.

IXb ON MÕNUS SELTSKOND, selles mõttes, et saavad hästi läbi, keegi kedagi ei kiusa. Kutsuvad mind vahetunni ajal kossu mängima ja tunnevad elavat huvi minu õppe edukuse vastu (ma kahtlustan, et tagamõttega) ja uurivad, kas ma kontrolltöös midagi oskasin ka.

Klassijuhataja **Inkeri Lepasaar** on IXb üle õnnelik. Tema eelmine klass kolm aastat tagasi oli selline, et iga paari päeva tagant tuli kutsuda politsei – kui keegi suitsetas või nurga taga õlut jõi. Praeguse IXb-s napsimehi ega narkomaane ei ole.

INIMESEÕPETUSE TUNNIS võtab aga direktor Martinson jutu üles: mis see siis tähendama pidi, IXb jõi tunnis õlut! Direktor oli palunud, et õppealajuhataja helistaks politseisse ja küsiks, kuidas sellisel puhul käituda. Politseist öeldud, et alkoholi vaba õlu on karastusjook ja et väljaspool tunde pole karastusjookide joomine keelatud. Direktor pakub välja, et nüüdsest peale, kui tuleb mõni tähtpäev või pidu või vastuvõtt, laseb ta IXb poistele muretseda limonaadi asemel alkoholi vaba õlut. Teised saavad limonaadi ja kohvi, aga IXb poisid joogu oma alkoholi vaba õlut, nii palju kui sisse mahub. Ainult naisõpetajaid ärgu nad tunni ajal ehmatagu! Naisõpetajad jäetagu rahule!

"Selge?" küsib direktor.

"Selge!" vastab IXb.

Ja keegi tagumistest ridadest soovib, et järgmine asi, mis legaliseerida tuleks, oleks alkoholi vaba viin.

SÖÖGIVAHETUNNIS TUNNEN mitmel päeval järjest, et mul on klassikaaslas-

Nädal aega õppimist põhikooli lõpuklassis võtab vanemal mehel tossu üsna välja.

Madis Jürgen
madis@ekspress.ee

Põhjus, miks ma kooli läksin, on lihtne – uudishimust. Tahtsin proovida, kas minusugune, kes õppis koolis 25 aastat tagasi, peab vastu pingele tänases koolis. Millised on

meeleolud, milline on õhustik, kas õppimine käib üle jõu.

Direktor **Matti Martinson** võtab mu rõõmsalt vastu. Temale sellised tembud meeldivad. Küsib, kas näitab kohe koha kätte, kus pahad poisid suitsetavad tegemas. (Aga ma ei suitseta ja ta ei näita ka.) Organiseerib õpikud,

VAHETUNNI-JUTUD: Direktor Matti Martinson on seda meelt, et õpilane peab tulema kooli stressivabalt ja rõõmsas tujus. Liigne distsipliin on tema arvates nõukogulik igand.

<< A 24

te ees selged eelised. Mitte keegi peale minu ei söö meie klassis kalaseljankat ja neljapäev on minu jaoks tõeline pidupäev. Uuesti olen õnnega koos reedesel söögivahetunnil, sest noor põlvkond jälestab keedetud kaalikat ja ühepajatoitu ei söö peaaegu keegi. Ananasi seevastu küll.

MATEMAATIKA TUNDI OODATES lonksavad nooblimad neiu punast energijooki, on heas hoos, itsitavad ja sädistavad ja esitavad kahele poisile otsekohe noodi: "Olete ikka parajad libedad tüübid!"

Poisid vastu: "Mida juttu!?"

Tüdrukud jäävad kindlaks: "Olete, olete!"

Tund hakkab peale, aga häälekas mõttevahetus kestab ja kestab.

Õpetaja: "Mis teid siis nüüd nii pöördesse ajas?"

Poisid teevad lühidalt ja selgelt: "Asi oli nii. Tuleme poest. On ju. Näeme, tüdrukud akna juures ja seletavad midagi. Räägivad – meie olevat libedad tüübid!!! Ma ütlen: ütle üks asi, mille poolest me libedad oleme! Nad ütlevad: vaadake, mis püksid teil on! Vaadake, missugused juuksed teil on! Jne jne."

Matemaatikaõpetajal ei lähe pikalt – võibolla ehk sekund ja mõni sajandik teispool koma – ja ta teatab: "Hiljuti me võtsime läbi, kuidas tõestada teoreemi. Mäletate? Kui sa midagi väidad, siis sa pead suutma seda tõestada. Nii. Ja nüüd me teeme nii, et tüdrukud tõestavad oma väite. Ja kui tõestus on veenev, peate teie tõestama vastupidist. Homseks ootan vastust."

Küsimus on lõpetatud. Vahetunni ajal pöörduvad tüdrukud paralleelklassi poisi poole, et see neile libeduse teoreemi ära tõestaks, ja saavad ruudulisel vihikulehel järgmise teadustöö:

X JA Y ON LIBEDAD, sest nende liigutused on libedad, sest nad ilmuvad ligi vaikselt ja sujuva libeda liigutusega.

Osad neist on pikakarvalised elukad, kelle tukaliigutus on sujuvalt libe. Teine tüüp neist on lühikese karvaga.

Nad käivad pleekpüksi ja rulatosuga, mis ei käi üldse kokku.

Nad on libedad nagu lõunamaade mustanahalised nillerdid!

Järgmises tunnis teoreem siiski juuks ei tule.

NELJAPÄEVAL ON RASKE PÄEV. Kontrolltöö matemaatikas, kontrolltöö füüsikas. Patakas koduseid ülesandeid keemias. Eesti keeles jutustada tekstilähedaselt Nipernaadi novell vabal valikul. Inglise keeles harjutused otsese ja kaudse kõne peale.

Tulen koolist koju pool neli, söödan kassi ära ja keeran magama.

Magan tunni, ärkan üles, keedan kohvi ja asun matemaatika kallale. Õpilasel, kes ei ole veerand sajandit matemaatikaga kokku juhtunud (tuludeklaratsiooni koostamine välja arvatud) ja kes otsustab paari õhtuga läbida härrade Pythagorase ja Eukleidese säravamad vaimuvälgatused, tuleb ennast tõsiselt kokku võtta. Televisorit ma ei vaata, jätan kõrvale kolleeg **Juurelt** laenuks saanud **Staffan Scotti** suurepärase Romanovite-raamatu. Sodin, kriipsutan, teisendan, lahendan. Aja lehtede servad on õhtuks täis kriipseldusi, et kui üks nurk on 60 kraadi ja teine 30 kraadi, siis lühem kaatet võrdub hüpotenuus jagatud kahega ja pikem kaatet võrdub ruutjuur kolmest jagatud kahega korda hüpotenuus. Jne. Jne.

Direktor rääkis, et üle kahe tunni nende kooliõpilastel kodutöödeks kulumine ei peaks. Avastan, et kaks tundi on mul ammu läbi, lõõn matemaatika-raamatu kinni, lähen rõdule, loobin lumepalle vastu taevast, tulen tagasi ja jätkan füüsikaga. Voolutugevus, pinge, takistus. Amprid, voldid, oomid, kulonid. Kolm-neli valemit on vaja meelde jätta, siis saab hakkama. Vahepeal vaatan natuke "Unetuse" saadet (see on haridusest) ja lahendan ülesandeid edasi. Keemias oli vaja teha ära kodune kontrolltöö. Jääb tegemata. Kiirpilk üle kirjanduse – "Toomas Nipernaadi" üks novell tekstilähedaselt jutustada. Voodis enne magamajäämist joonistan sõrmega õhku hüpotenuuse ja kaateteid, võtan valemid ükshaaval läbi ja hommikul kohvi juues ühe korra veel.

KÄIB TÖÖ JA VILE KOOS: Vanaldasemad kooliõpilased mäletavad veel neid aegu, kui koolitunnis vagusi pidi olema ja ainult siis suu lahti tohtis teha, kui õpetaja küsis.

SÕÖGI-VAHETUND: Ühepajatoidule ja kalasupile eelistab IXb kohupiimakreemi ja ananassi.

Mõlemad matemaatika kontrolltööd saan tehtud. Üks on "neli" ja teine "kolm pluss", mille ümardab õpetaja hiljem taktitundeliselt "neli miinuseks". Igal juhul avastan, et mul on isikupärane anne saavutada valesid vastuseid ka siis, kui valemid on peas ja põhimõte on selge. Füüsika kontrolltööd tehes selgub, et olen jätnud unarusse elektriskeemid (et ampermeeter ühendatakse jadamisi ja voltmeeter rööbiti). Muid asju, sealhulgas isand Ohmi pärand, ma isegi tean.

NELJAPÄEVAL JA REEDEL peavad kõik üheksandikud käima direktori jutul. Peavad rääkima, kuidas koolis läheb ja missugused on edasised valikud ja kuhu kooli nad kavatsevad oma paberid viia. See on oluline jutt. Tüdrukud on vahetanud nabapluusid rangemate vastu, pused nooblite pintsakute, teksad viigipükste vastu. Poisid on pead ära kaminud, särgi püksi toppinud.

Ükski kontrolltöö, ei matemaatikas, füüsikas ega keemias, ei mõju nii nagu tasemevestlus komisjoni ees. IXb pabistab. Minu 35 klassikaaslasest teab enam-vähem kümmekond, mis temast edaspidi saab. Viis tahab oma tuleviku siduda kunstiopingutega. Kolmel on teatrihuvi. Üks tahab saada loomaarstiks ja üks advokaadiks ja üks kinnisvaramaakleriks. Ülejäänud arvavad, et lähevad gümnaasiumi ja eks seal siis näis, mis mõtted pähe tulevad. Eliitkoolide katsetele läheb IXb-st kümme-kaksteist. Kutsekooli ei kipu keegi.

Millega oli õpilane Jürgenil raske harjuda?

- Kõva lärm.
- Suur klass.
- Õppimine ei tundunud alati olevat kõige olulisem asi.

Mis meeldis?

- Õpilased väljenduvad vabalt.
- Õpilaste ja õpetajate vahel puudub barjäär.
- Kodused ülesanded, hinded ja märkused on lapsevanematele arvutist kättesaadavad.
- Süüa saab hästi.

"MIS TE ARVATE, miks olid kõik naistegelased Toomas Nipernaadisse armunud?" küsib eesti keele õpetaja Anne Piibur IXb-lt.

Antti: "Ta oskab neid oma sõnadega manipuleerida. Tal on selline anne."

Henri: "Tal on hea fantaasia."

Sohwi-Ly (tüdruk, kes on kena ja tark ühekorraga): "Ta teeb komplimente."

Õpetaja Piibur kiidab Sohwi-Lyd ja uurib, kas keegi ehk on juba täna kellelegi komplimenti teinud.

Keegi (unistavalt): "Mu tunnete ei vastata kunagi!"

Õpetaja Piibur: "Teeme nüüd nii, et igaüks ütleb oma pinginaabrile komplimenti!"

Mu kõrval istub **Marta**, tagasihoidlik

neiu kirjutes pükstes, kelle tõsine soov on õppida kunsti. Sosistan Martale, et ta on üks tõeliselt mõnus pinginaaber. (See vastab tõele.) Ja Marta sosistab vastu: "Jah! Ja sina oled ka!"

Õpetaja Piibur: "Lubage, ma teen teile ka mõned komplimendid! Egert! Sa oled täna nii korralik! Oliver! Alati, kui ma sind koridori peal näen, tuleb mu hea tuju, sest sa oled nii muhe ja mõnus. Henri! Kui sa tundi hiljaks jääd ja ma tahan sinuga pahandada, tuleb mulle meelde meie esmakohutamine. Ma ei mäleta, mis klassis sa käisid – kolmandas või neljandas – sa pidid mulle ette kandma midagi Karupoeg Puhhist. Kui tore ja armas väike laps sa siis olid! (Õpetaja Piiburi avaldus on tulnud hingepõhjast ja ta võtab pisukese pausi, et jätkata) Te olete igati toredad noored inimesed!"

Klass on vaikne nagu haud. Nii vaikne pole IXb veel nädala jooksul olnud.

FÜÜSIKA ÕPETAJA otsib mind taga, et ma parandaks ära "ühe", mis mul päevikus seisab, sest mul on tegemata laboratoorne töö. Aga et see tegemata laboratoorne töö tehti enne minu koolinädalat, ei näe ma endal suurt süüd – sel ajal, kui teised järeltööd teevad, ajan tüdrukute käsitöötunnis nöelale niiti taha. Järeltööd on tavaline asi. Mis seal salata, vahel tundub kool nagu parandustöökoda, räägib klassijuhataja Inkeri Lepasaar. Selle asemel, et kontrolltöö kohe korralikult ära teha, on esimene küsimus: millal on järeltöö? Õpetajad on leebed, ei kiusa ega nori. Tänapäeval, kui lapsed järjest närvilisemaks ja

närvilisemaks lähevad, on selline pingevaba õhustik koolimajas hinnatav. Nii arutab õpetaja Lepasaar.

KOOLI VIIMASEL PÄEVAL astub vahetunni ajal juurde nääps tüdruk Via-st, paberileht peos. Tervitab ja vabandab ja esitleb ennast kui kooliajalehe Rahukas korrespondenti ja palub, et ma pühendaksin tema väljaandele põgusa silmapilgu. Hetk hiljem esitab reporter aknalauale toetudes arvukalt küsimusi (seejuures nohuse ninaga võideldes) ja registreerib vastused ümmarguse käekirjaga, sõrmed kiirest kirjutamisest krampis. Nähes, et ma toppan küsimuse juures "Mida peate oma suuremaks puuduseks?", teatab noor leedi enesekriitika korras: "Mina ise näiteks hiline pidevalt. Ko-gu aeg!" Ja kui ma vastan küsimusele lemmiksöögi kohta (et võibolla mingi kook), naeratab korrespondent kelmilt ja uurib, mis tänaval ma elan.

Kell on juba üheksa õhtul, väljas on pime ja külm ja tänavavalguses pudiseb peenikest lund, kui kuulen, kuidas lumepall lendab müststi vastu akent. Aiavärra juures seisab kaks noorukest korrespondenti, üüratu karp käes, ja karbis mastaapne šokolaaditort, mida tehes on noored daamid veetnud viimased kuus tundi. Põhja alt on küpsetis veel tuntavalt soe.

MIS SEAL IKKA, aeg on otsad kokku tõmmata. Aitäh, IXb! Teiega sammu-pidamine võttis veteran-õpilase võhmale, aga oleks võibolla imelik ka, kui see nii poleks olnud.

BRITHE JA MARIANNA: Nädala viimasel päeval kipuvad klasside mõtteid koolimajast kaugemale lendama.